

MUỐN LẤY SINH VIÊN LÀM TRUNG TÂM THÌ GIÁO VIÊN PHẢI:
”DẠY ĐÚNG, DẠY ĐỦ VÀ DẠY HAY”

Nguyễn Đức Thuần

Bộ môn Hệ Thống Thông tin

Các tiêu chí “Dạy đúng, dạy đủ và dạy hay” tưởng chừng như đơn giản, tầm thường nhưng cho thấy trong thực tế đó là “thách thức, cơ hội” để làm tốt công tác giảng dạy. Trong phương pháp “lấy sinh viên làm trung tâm”, một trong những yếu tố mang tính quyết định thành công của phương pháp là vai trò và vị trí của người thầy, vì vậy trước khi đề cập đến những giải pháp để học tốt, thì tất yếu phải đề xuất những giải pháp để dạy tốt.

Có lẽ ai cũng thấy rằng: trong thành công của giáo sư Ngô Bảo Châu, ngoài những tư chất được trời phú, môi trường giáo dục của gia đình và xã hội, sự say mê và nỗ lực của chính giáo sư, nếu không có những người thầy “kiệt xuất” trong và ngoài nước thì giáo sư làm sao đạt được vinh quang như ngày hôm nay. Chính vì thế trong một tài liệu giới thiệu khá đầy đủ về phương pháp dạy học lấy học sinh làm trung tâm, tác giả R. Batliner đã khẳng định ngay ở trang đầu: **“giáo viên là yếu tố chủ chốt quyết định việc dạy và học có chất lượng”**. (Hoàng Tuy, <http://vietsciences.free.fr/vongtaylon/hoangtuy/nguoiithaytrongnhatruonghiendai.htm>).

Theo suy nghĩ của cá nhân, mỗi một giáo viên “dạy có chất lượng” cần thực thi tiêu chí “Dạy đúng, dạy đủ và dạy hay” theo nghĩa tường minh như sau:

Dạy đúng: nội dung truyền đạt của giáo viên phải phù hợp với kiến thức ngành học, chính xác, cập nhật theo các tài liệu mới nhất.

Dạy đủ: đủ kiến thức để giải quyết các yêu cầu, mục tiêu của môn học, đủ chương trình đã được Bộ môn, Khoa thảo luận thống nhất.

Dạy hay: có phương pháp sư phạm hợp lý lôi cuốn, hấp dẫn được người học hoàn thành mục tiêu môn học.

Trong thời gian qua, lãnh đạo nhà trường đã có chủ trương và một số giải pháp về vấn đề này, đáng ghi nhận: Đại học Nha Trang là một trong những trường đầu tiên hoàn thành việc biên soạn chuẩn đầu ra “KAS”. Tuy nhiên, chúng ta đang dừng lại mức xác định “vấn đề” cần truyền đạt, chưa hoàn tất “pha” cần thiết là chi tiết và cụ thể hóa các vấn đề. Chính sự lóng lẻo trong việc xây dựng chương trình chi tiết đã làm không ít môn học, người dạy đã “tùy tiện” đề xuất nội dung với kiến thức không đáp ứng “mặt bằng chung” của các trường trong và ngoài nước, thậm

chỉ các khái niệm, định nghĩa .. của đối tượng cần nghiên cứu được thuyết giảng không chính xác. Một lý lẽ biện minh cho việc làm này là làm phù hợp và hiệu quả cho đối tượng người học “chất lượng không cao”, người học chỉ cần tiếp thu, có kỹ năng làm tốt một phần nào đó hơn là không có “kỹ năng” gì (!). Nguy hiểm hơn, một số giáo viên tự cho mình có quyền truyền đạt một số kiến thức được “qui ước” bởi chính họ mặc cho những “qui ước” này chưa có phản biện hay một tổ chức khoa học uy tín đề xuất và được số đông chấp nhận. Điều nguy hiểm này là do kiến thức người dạy chưa tốt, chưa được cập nhật hoặc quá chủ quan.

Hệ lụy của việc dạy “chưa đúng, chưa đủ” này làm cho người học hoặc “tự mãn” vì thấy mình đã có “kỹ năng” hoàn thiện kiến thức môn học, hoặc “lúng túng, bối rối” khi tiếp thu các môn học có liên quan (*mà giáo viên giảng dạy theo đúng chuẩn*). Tóm lại, việc dạy “chưa đúng, chưa đủ” sẽ dẫn người học đến tình trạng “đối phó” không chỉ trong thời gian học tập ở trường mà còn là trong tương lai. Uy tín của nhà trường sẽ giảm sút, khi người học thấy “sự học” của mình là “lạc lõng”, không có “cơ sở vững chắc” so với bè bạn được đào tạo ở đơn vị khác.

Ngoài “dạy đúng, dạy đủ”, yếu tố “dạy hay” cũng cần phải được nhắc đến. Tính sư phạm của người thầy, ngoài sự rèn luyện và bổ sung thông qua kiến thức được trang bị bởi các lớp, các khóa đào tạo về phương pháp sư phạm. Chúng ta không thể phủ nhận khả năng bẩm sinh của mỗi một người (*trời phú !*), tuy nhiên kiến thức uyên bác, sự tận tâm và kinh nghiệm của người dạy sẽ là cơ sở bù đắp cho những khiếm khuyết mà khả năng bẩm sinh không có được. *Dạy hay* cũng bao hàm hiệu suất của quá trình giảng dạy, kết quả tiếp thu và vận dụng của người học đối với học phần, môn học.

Với thực trạng của nhà trường (cần phải nhìn trực diện vào sự thật):

- *Người học*: hằng năm, sinh viên trúng tuyển vào trường điểm chuẩn thường chỉ nằm trong lân cận của điểm sàn. Số sinh viên khá giỏi (*điểm trúng tuyển trên 20*) gần như là hạn hữu. Do đó, khả năng tiếp thu chắc chắn có phần hạn chế, chúng ta không thể áp đặt các phương pháp đào tạo “tiên tiến” của các trường lớn trong và ngoài nước, mà phải có những giải pháp cụ thể và phù hợp.
- *Người dạy*: tuy đội ngũ giảng dạy *số lượng* ngày mỗi nâng lên, nhưng *chất lượng* thì là vấn đề cần quan tâm. Vì vậy, vấn đề tuyển dụng, bổ nhiệm cần phải có những giải pháp khác hơn. Thử đề xuất là thi tuyển chuyên môn bằng bài thi viết yêu cầu kiến thức tổng hợp của môn học bên cạnh giảng thử một nội dung tự chọn.

Với suy nghĩ (có thể chủ quan), xin đề xuất một số giải pháp (đối với người dạy) cụ thể như sau:

1. Bài giảng, giáo trình phải tham khảo ít nhất 02 tài liệu tiếng nước ngoài được xuất bản trong thời gian gần đây (không quá 10 năm).
2. Nội dung bài giảng, giáo trình phải được Bộ môn, Khoa phân công phản biện trước khi phổ biến cho sinh viên. Nhà trường nên khuyến khích và khen thưởng kịp thời những giáo trình, bài giảng được các nhà xuất bản có uy tín ấn hành.
3. Xây dựng chương trình chi tiết cho mỗi môn học. Bộ môn, Khoa phải có đánh giá báo cáo mức độ hoàn thành chương trình qui định của giáo viên (*cuối mỗi học kỳ*).
4. Mỗi môn học có ít nhất 02 người dạy, được bố trí luân phiên (*tránh độc quyền và che lấp khiếm khuyết*).
5. Thời gian biểu giảng dạy của các giáo viên cùng Bộ môn phải có cùng một buổi không lên lớp để Bộ môn tổ chức Seminar chuyên môn định kỳ.
6. Các môn học/học phần trình bày các kiến thức cơ sở làm điều kiện tiên quyết cho các môn học/học phần sau phải được thảo luận chi tiết giữa các giáo viên giảng dạy nhằm tránh chồng chéo và đáp ứng đủ nội dung.
7. Các môn học chuyên ngành đối với các lớp chính qui tuyệt đối không dạy dồn trong một thời gian ngắn. Giáo viên cần đáp ứng tiến độ ít nhất 2/3 lịch giảng theo phân công không có hoán đổi giờ dạy.
8. Đề cương các đề tài thực tập môn học, chuyên ngành, tốt nghiệp cần thảo luận xác định:
  - a. Nội dung bắt buộc
  - b. Nội dung / kỹ năng “mới” cần bổ sung hoàn thiện.
  - c. Công khai trên Website nội dung của các đề tài
9. Giảng viên tập sự trong thời gian tập sự (*02 năm*), không phân công giờ giảng, phải tham gia sửa bài tập, hướng dẫn thực hành, tham gia Seminar nội dung bài giảng. (*Nhà trường có biện pháp hỗ trợ thu nhập dựa trên các tiêu chí tập sự*).
10. Đặt hàng cho các chuyên gia giáo dục xây dựng lại tiêu chí thăm dò thông tin người dạy từ người học để có thể đánh giá chính xác chất lượng giảng dạy, phương pháp sư phạm. Có trọng số thích hợp cho các tiêu chí giảng dạy của giáo viên nhằm bình xét và vinh danh đúng. Tránh người làm nhiều (*việc sự vụ*) hay những cá nhân tham gia quản lý mặc định là “giáo viên dạy giỏi”.